

2023-08-03
A2023/01065**Arbetsmarknadsdepartementet**Jämställdhetsmyndigheten
Box 73
424 22 Angered

Uppdrag att kartlägga hbtqi-personers utsatthet för våld i nära relationer och analysera behov av insatser

Regeringens beslut

Regeringen ger Jämställdhetsmyndigheten i uppdrag att kartlägga hbtqi-personers utsatthet och risk för utsatthet för våld i nära relationer samt göra en analys av behov av insatser, och föreslå insatser, riktade till såväl målgruppen som berörda yrkesgrupper.

I uppdragets genomförande ska kunskap och synpunkter inhämtas från Folkhälsomyndigheten, Myndigheten för delaktighet, Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor (MUCF), Nationellt centrum för kvinnofrid (NCK) vid Uppsala universitet och Socialstyrelsen samt vid behov från övriga hbtqi-strategiska myndigheter. Kunskap och synpunkter bör även inhämtas från RFSL, Tjejers rätt i samhället och andra relevanta civilsamhällsorganisationer.

Jämställdhetsmyndigheten ska lämna en muntlig delredovisning senast den 15 september 2024. Jämställdhetsmyndigheten ska slutrapportera uppdraget senast den 31 mars 2025 till Regeringskansliet (Arbetsmarknadsdepartementet).

För uppdraget får Jämställdhetsmyndigheten under 2023 använda 250 000 kronor. Medlen ska redovisas mot det under utgiftsområde 13 Jämställdhet och nyanlända invandrares etablering för budgetår 2023 uppförda anslaget 3:1 Särskilda jämställdhetsåtgärder, anslagsposten 2 Särskilda jämställdhetsåtgärder – del till Jämställdhetsmyndigheten.

För uppdraget får Uppsala universitet (NCK) under 2023 använda 250 000 kronor. Kostnaderna ska belasta utgiftsområde 13 Jämställdhet och nyanlända invandrares etablering, anslaget 3:1 Särskilda jämställdhetsåtgärder, anslagsposten 12 Jämställdhetsinsatser efter regeringsbeslut. Medlen utbetalas engångsvis efter rekvisition ställd till Kammarkollegiet senast den 1 december 2023. Outnyttjade medel ska återbetalas till Kammarkollegiet senast den 31 mars 2024. Senast den 28 mars 2025 ska Uppsala universitet (NCK) lämna en ekonomisk redovisning till Kammarkollegiet. Rekvisition, återbetalning och redovisningar ska hänvisa till det diarienummer som detta beslut har.

För 2024 beräknas 2 miljoner kronor tilldelas Jämställdhetsmyndigheten, 400 000 kronor tilldelas Socialstyrelsen och 1 miljon kronor tilldelas Uppsala universitet (NCK), under förutsättning att riksdagen anvisat medel för det aktuella anslaget.

Skälen för regeringens beslut

Den nationella strategin för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor omfattar i samtliga delar hbtqi-personers utsatthet för våld. Alla aktörer som har uppdrag inom den nationella strategins område behöver beakta de förutsättningar och den kunskap som finns gällande hbtqi-personer (skr. 2016/17:10, A2021/02397).

Statskontorets analys av myndigheternas arbete med att genomföra den nationella strategin indikerar att myndigheterna bara i begränsad omfattning tar hänsyn till vissa av utgångspunkterna för strategin. Det gäller bl.a. utgångspunkten om hbtqi-personers rättigheter. I Statskontorets undersökning bland civilsamhällesorganisationer framkom också att flera organisationer lyft att kommuner och regioner behöver mer kunskap och bli bättre på att ge stöd till våldsutsatta hbtqi-personer (A2021/00646).

De studier som finns visar på en större våldsutsatthet bland homo- och bisexuella personer, särskilt ungdomar, jämfört med heterosexuella och bland transpersoner jämfört med cis-personer, men det saknas heltäckande nya studier och mer omfattande kunskap om omfattningen av utsattheten i Sverige (A2021/02397).

Hbtqi-personers våldsutsatthet i nära relationer följer samma mönster som våld i heterosexuella relationer, men som hbtqi-person kan det vara svårare

att ta steget till att söka stöd på grund av risken att diskrimineras och bemötas med fördomar och oförståelse i verksamheter där det råder bristande kunskap om hbtqi (NCK 2023).

Även hedersrelaterat våld och förtryck kan drabba hbtqi-personer. Heteronormativa föreställningar är centrala i en hederskultur och kan innebära att en sexuell läggning, könsidentitet eller könsuttryck som strider mot normen betraktas som ett hot mot familjens heder. Särskilt unga hbtqi-personer riskerar att utsättas för hedersrelaterat våld och förtryck, bland annat s.k. omvändelseförsök (prop. 2021/22:138, A2021/02397).

Det är av stor vikt att de åtgärder som vidtas av berörda aktörer för att upptäcka våldsutsatthet och att erbjuda stöd och skydd i sin helhet omfattar hbtqi-personer. Hbtqi-personer behöver ha kunskap om var de kan vända sig vid våldsutsatthet och det behöver finnas en trygghet i att yrkesverksamma har tillräcklig kunskap.

Därför bedömer regeringen att det är angeläget att kartlägga hbtqi-personers utsatthet eller risk för utsatthet för våld i nära relationer samt göra en analys av behov av insatser, och föreslå insatser, riktade till såväl målgruppen som berörda yrkesgrupper.

Närmare beskrivning av uppdraget

I uppdraget ingår att identifiera kvarstående kunskapsluckor samt ge förslag på framtida kunskapsutveckling. Ett intersektionellt perspektiv bör anläggas för att fånga upp eventuella samverkande faktorer som kan innebära särskild sårbarhet, utsatthet eller risk för våld. I analysen av insatser bör frågor om skyddat boende ingå, t.ex. våldsutsatta hbtqi-personers erfarenheter av skyddat boende.

Kunskap och erfarenheter från Folkhälsomyndighetens uppdrag att sammanställa kunskapsläget och identifiera kunskapsluckor avseende jämlika förutsättningar till hälsa samt livsvillkor och levnadsvanor bland hbtqi-personer (A2023/01067) bör också tillvaratas, liksom andra relevanta tidigare och pågående uppdrag till Folkhälsomyndigheten på hbtqi-området. Folkhälsomyndigheten ska bistå Jämställdhetsmyndigheten och Uppsala universitet (NCK) med relevanta underlag.

Hbtqi-personers utsatthet för hedersrelaterat våld och förtryck ska ingå i kartläggningen. Erfarenheter och resultat från MUCF:s uppdrag att inhämta kunskap om unga hbtqi-personers utsatthet för hedersrelaterat våld och förtryck, inklusive utsatthet för s.k. omvändelseförsök, ska beaktas i denna del (Ku2022/01398), liksom kunskap och erfarenheter från uppdrag till Myndigheten för delaktighet om fördjupad kartläggning av hedersrelaterat våld och förtryck mot personer med funktionsnedsättning (S2023/02178).

Genomförandet ska samordnas med Jämställdhetsmyndighetens uppdrag att kartlägga mäns utsatthet för våld i nära relationer, uppdrag att kartlägga kunskap om våld mot äldre respektive uppdrag att kartlägga och sprida information om våld i ungas parrelationer (A2023/00925).

Jämställdhetsmyndigheten ska mot bakgrund av att vara samordnande myndighet för genomförandet av den nationella strategin för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor, också tillvarata kunskap och erfarenheter från andra relevanta tidigare och pågående uppdrag på våldsområdet, inklusive inom arbetet mot prostitution och människohandel.

På regeringens vägnar

Paulina Brandberg

Ulrika Helldén

Kopia till

Arbetsmarknadsdepartementet/MRD
Finansdepartementet/BA B3
Finansdepartementet/OFA SFÖ
Statsrådsberedningen/SAM, GRANSK
Socialdepartementet/HC
Socialdepartementet/HL
Socialdepartementet/SOF
Utbildningsdepartementet/UH
Barnombudsmannen
Diskrimineringsombudsmannen
Folkhälsomyndigheten
Forum för levande historia
Kammarkollegiet
Kulturrådet
Migrationsverket
Myndigheten för delaktighet
Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd
Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor
Nationellt centrum för kvinnofrid, Uppsala universitet
Nationellt centrum mot hedersrelaterat våld och förtryck, Länsstyrelsen i
Östergötlands län
Polismyndigheten
RFSL
Socialstyrelsen
Statens skolverk
Tjejs rätt i samhället